14. Az alábbi idézetek Róma és a kereszténység viszonyának alakulását/változását dokumentálják. A források és ismeretei segítségével válaszoljon a hozzájuk tartozó kérdésekre!

A) A jelentések szerint az a legnagyobb vétkük vagy eltévelyedésük, hogy bizonyos napon hajnalhasadta előtt összegyülekeznek, és váltakozva karban énekelnek az istennek hitt Krisztus tiszteletére, és esküvel kötelezik magukat, nem ám valami gaztettre, hanem arra, hogy nem lopnak, nem rabolnak, nem követnek el házasságtörést, nem szegik meg esküjüket, a rájuk bízott letét kiadását felszólítás esetén nem tagadják meg: ennek végeztével pedig rendszerint szétszélednek; majd ismét összejönnek, hogy közösen fogyasszák el közönséges és ártatlan lakomájukat; ezt azonban abbahagyták, miután parancsolatodra betiltottam a titkos társaságokat.

(Ifjabb Plinius levele Traianus császárhoz)

a) Ha Plinius (Bithünia helytartója) ártatlannak véli a keresztények „gyülekezését", miért írt mégis levelet császárának?

b) Megértette-e ez a római értelmiségi a kereszténység valós természetét?

B) […] olyan emberek ezek, akiket a nép bűntetteik miatt gyűlölt, s akiket keresztényeknek (= Christiani) neveztek. Így nevezik őket Christus után, akit Tiberius uralkodása alatt a procurator Pontius Pilatus kivégeztetett; ez a kártékony babona ezáltal rövid időre el lett nyomva, de megint felbukkant, nemcsak egész Iudeában, e malum [gonoszság] szülőföldjén, hanem Róma városában is, ahol mindenfajta kegyetlenség és gyalázatosság összegyűlik, és gyakorló hívőkre talál.

(Tacitus: *Annales* [Évkönyvek]; 2. század)

Mi az oka annak, hogy ez a szöveg az előzővel szemben elutasítóan lép fel a kereszténységgel szemben?

C) Az áldozatok felügyeletére rendelt bizottságnak: a Theadelphia-falubeli Charistól.
Mindig áldoztam és megadtam a tiszteletet az isteneknek, most pedig jelenlétetekben, a rendelkezéseknek megfelelően, ital-, majd [égő] áldozatot mutattam be, és ettem az áldozati húsból. Kérlek titeket, hogy ezt tanúsítsátok. Legyetek jó szerencsével! Mi, Aurelius Serenus és Aurelius Hermas, láttuk, amint áldoztál, Én, Hermas, tanúsítom.

(Áldozási igazolás Decius idejéből; 250)

Miért elégedtek meg a hatóságok az áldozat formális teljesítésével az őszinte hit helyett?

D) […] a keresztényeknek is, és mindenkinek megengedjük, hogy szabadon azt a vallást kövessék, amelyiket akarják – hogy akármilyen istenség [van] az égi székhelyen, hozzánk és minden alattvalónkhoz kegyes és jóindulatú lehessen […] nyílt és szabad vallásgyakorlat jogát – századunk nyugalma érdekében – másoknak is engedélyeztük, hogy mindenkinek módjában álljon szabadon tisztelnie, amit választott. Ezt azért tettük, nehogy az legyen a látszat, mintha bármelyik kultuszt vagy vallást bármiben is meg akarnók rövidíteni.

(Constantinus és Licinius mediolanumi [milánói] edictuma; 313)

a) Mivel indokolják a császárok a rendelet kiadását?

b) Mennyiben változtathatta ez meg a kereszténység viszonyát a római államhoz?

LIVEWORKSHEETS

E) Megparancsoljuk, hogy mindazok a népek, amelyek a mi kegyelmes kormányzatunk uralma alatt állnak, abban a vallásban éljenek, amelyet a hagyomány szerint Szent Péter apostol adott át Róma népének. Tehát: mindenkinek hinnie kell az Apostoli Hitvallás és az evangéliumi tanítás értelmében az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek egységesen isteni voltát, egyenrangú méltóságát és szent hármasságát. Meghagyjuk, hogy akik ezt a hitvallást követik, a „katolikus keresztények" nevét viselhetik, a többiek azonban, akiket eszteleneknek és őrülteknek ítélünk, az eretnek hitvallásuknak megfelelő gyalázatos nevet viseljék, és egyelőre az isteni bosszúnak adjuk át őket, de majd, amidőn isteni sugallatból erre utasítást kapunk, magunk is gondoskodunk megbüntetésükről.
(Theodosius rendelete; 391)

Mennyiben hozott Theodosius rendelete változást a milánói rendelethez képest?

_____

15. A térképvázlat a kereszténység terjedését mutatja be. Válaszoljon a kérdésekre a térkép és ismeretei alapján!

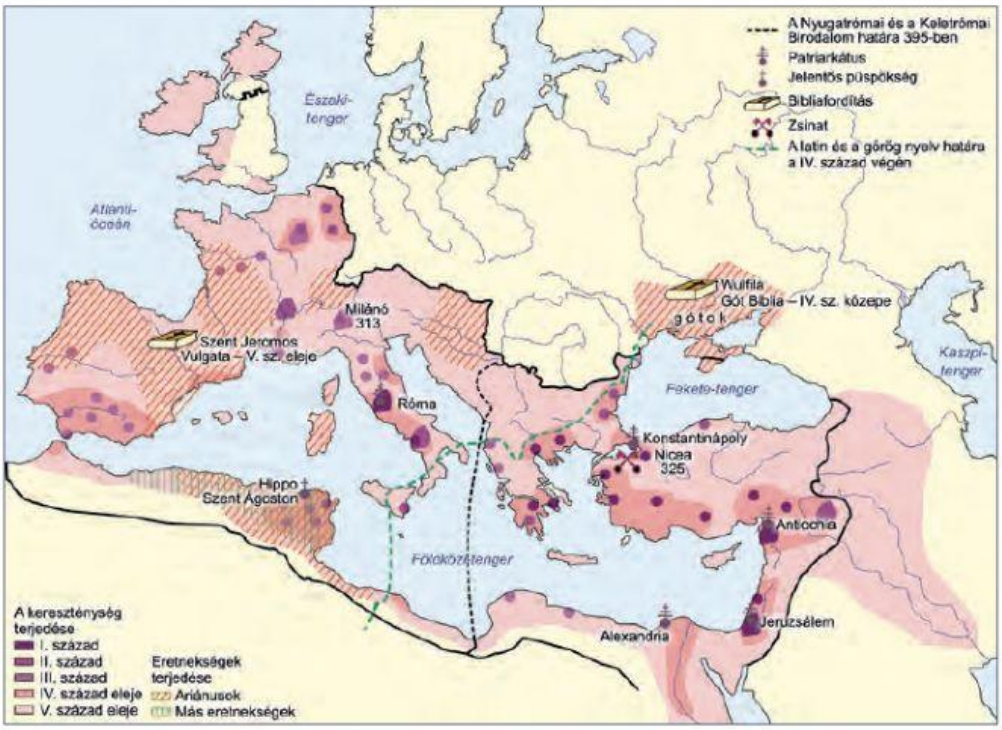

a) Mikor terjedt el a kereszténység a térkép alapján az alábbi területeken? Jelölje X-szel a táblázatban!

Évszázad	Pannónia	Itália	Egyiptom	Britannia	Hellasz
I. század					
II. század					
III. század					
IV. század					
V. század					

b) Aláhúzással jelölje az alábbi városok közül, melyek voltak patriarkátusok!

Hippo Antiochia Milánó Alexandria Nicea

c) Mely településformában kezdett terjedni kezdetben a kereszténység (1.)? Melyik évszázadban változott ez meg (2.)?

1. _____ 2. _____

LIVEWORKSHEETS

16. Válaszoljon az ábra és ismeretei alapján a Szentháromság tanához kapcsolódó kérdésekre!

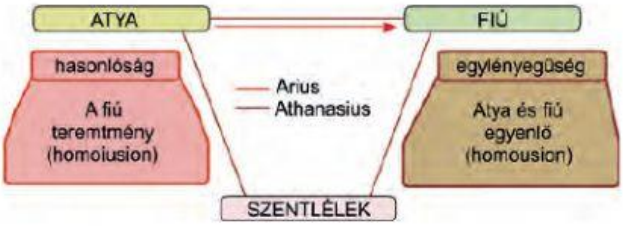

a) Mikor (1.) és hol (2.) fogadta el az egyház a Szentháromság tanát?

1. _____

2. _____

b) Ki elnökölt a tant elfogadó zsinaton?

_____

c) Hogyan nevezték vezetőjükről azokat, akik nem fogadták el a tant?

_____

d) Hogyan viszonyult az egyház azokhoz, akik tagadták a tant?

_____

_____

e) Nézzen utána a világhálón, hogy a Szentháromság kérdése melyik színben szerepel Madách Imre *Az ember tragédiája* című művében!

_____

17. Az alábbi forrás és ismeretei segítségével válaszoljon a kérdésekre!

Megparancsoljuk, hogy mindazok a népek, amelyek kegyelmes kormányzatunk uralma alatt állnak, abban a vallásban éljenek, amelyet a hagyomány szerint Szent Péter apostol adott át Róma népének. […] Tehát: mindenkinek hinnie kell az apostoli hitvallást és az evangéliumi tanítás értelmében az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek egységesen isteni voltát, egyenrangú méltóságát és szent hármasságát. Meghagyjuk, hogy akik ezt a hitvallást követik, a »katolikus keresztény« nevét viselhetik, a többiek azonban, akiket eszteleneknek és őrülteknek ítélünk, az eretnek hitvallásuknak megfelelő gyalázatos nevet viselják, […] és egyelőre az isteni bosszúnak adjuk őket, de majd, amidőn isteni sugallatból erre utasítást kapunk, magunk is gondoskodunk megbüntetésükről. […]
Amennyiben valaki is áldozat bemutatása céljából állatot merészelne levágni, vagy az állatok beleit tanulmányozná, a felségsértési perek eljárásához hasonló módon bárkinek a bejelentése alapján vád alá helyezhető, és megkapja méltó büntetését.

(Theodosius törvényeiből, Kr. u. IV. század vége)

a) Mit tartalmaz Theodosius rendelete?

_____

b) Hasonlítsa össze Constantinus milánói rendeletével!

_____

c) Nevezze meg, milyen eretnekségre céloz a rendelet! _____

d) A pogányokkal vagy az eretnek nézeteket valló keresztényekkel szemben volt türelmetlenebb a császár (1.)? Mi lehetett a különbség oka (2.)?

1. _____

2. _____

_____

_____

LIVEWORKSHEETS